

Personeel gevangenis: stakingsactie brengt minister naar de onderhandelingstafel

Nieuws dinsdag 31 oktober 2023

Tijdens de zomermaanden hadden de representatieve vakbonden gezamenlijk en in eerste instantie zonder stakingsintentie aan het kabinet Justitie en de directeur-generaal (DG) hun bezorgdheid kenbaar gemaakt over de sterk toegenomen overbevolking, de in aantal en intensiteit gestegen agressie en de onmogelijke werk- en leefomstandigheden in de gevangenis. Wat gebeurde er toen?

De achteruitgang van deze intussen 'klassieke kwalen' in de gevangenis was en is te wijten aan de uitvoering van korte straffen onder de drie jaar zonder dat de daarvoor nodige plaatsen in de detentiehuizen (nieuw project met 720 plaatsen) er zijn en doordat een maatregel tegen overbevolking door gedetineerden vrij te laten zes maanden voor de geplande datum van invrijheidsstelling stopgezet werd.

Hoewel er meer cellen zijn door de opening van nieuwe en grotere gevangenis in Dendermonde en Haren, was de procentuele overbevolking toegenomen (+ 5 procent tegenover 1 oktober 2022) en verbleven er 1.400 gedetineerden te veel (!) in de gevangenis, met inhumane leefomstandigheden (grondslapers) en onmenselijke werkomstandigheden (werkdruk, agressie...) tot gevolg.

Moeizame gesprekken

De gesprekken die hierop volgden met het kabinet en de DG gaven geen reden om aan te nemen dat er oplossingen zouden komen op de korte termijn (wat essentieel was) en om die reden dienden wij een stakingsaanzegging in voor alle Belgische gevangenis.

Ondanks de stakingsaanzegging kwam het kabinet Justitie niet met een plan van aanpak dat Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden (SMART) was en om die reden was een staking in alle Belgische gevangenis gedurende 48 uur onafwendbaar.

Stakingsdreiging verhoogt druk

Het succes van de stakingsactie was dagen voordat deze startte gekend bij de overheid, die 72 uur tevoren van alle personeelsleden die zouden staken een intentieverklaring overhandigd kreeg. Ook mensen die werken in personeelscategorieën die op andere stakingsdagen niet zo actiebereid zijn, gaven via hun stakingsintentie te kennen dat de werkdruk (die ook voor hen toegenomen was) omlaag moest.

Dit signaal viel blijkbaar niet in dovenmansoren, want voor het eerst sinds Vincent Van Quickenborne minister van Justitie is, kon hij fysiek aanwezig zijn tijdens het sociaal overleg met de representatieve vakbonden. Wat voorheen niet mogelijk was - namelijk een SMART plan van aanpak - kon tijdens het sociaal overleg met de minister en in aanwezigheid van de staatssecretaris bevoegd voor de Regie der Gebouwen ineens wel.

Oplossingen in zicht

Het is erg om te zeggen, maar de realiteit is dat zonder dat het personeel geld verloor door de actie en de gedetineerden het gedurende 48 uur zonder hun vertrouwde personeel moesten stellen er geen wezenlijke voorstellen kwamen van de overheid.

Tijdens de onderhandelingen verdedigde de minister zijn beleid, maar erkende hij ook dat dit mee de oorzaak was van de toegenomen overbevolking en dat hiervoor niet alleen op langere termijn oplossingen moesten geboden worden. Dus kwamen er enkele voorstellen voor de korte termijn.

Zo zal men eraan werken dat mensen die korte straffen moeten uitzitten niet eerst in de klassieke gevangenis terecht komen, maar na een eerste screening meteen naar een plek in een detentiehuis kunnen. Dit zou moeten resulteren in minder instroom van gedetineerden.

Men zal ook het aantal penitentiaire verloven en uitgangsvergunningen doen toenemen om de kans op voorwaardelijke invrijheidsstelling (VI) te doen groeien. Dit zou moeten resulteren in meer uitstroom van gedetineerden.

Samenwerking federaal en regionaal niveau

Op voorstel van de ACOD zal de minister in dialoog gaan met de ministers van de Gewesten die bevoegd zijn voor het Elektronisch Toezicht (ET) om meer werk te maken van de toepassing ervan als autonome (korte) straf en als modaliteit voor VI. De minister heeft zich ertoe geëngageerd de toepassing van ET als modaliteit voor voorhechtenis te blijven benadrukken bij de rechterlijke macht, die in sommige kantons liever blijft dwarsliggen dan meewerkt aan een menswaardige detentie.

Meer is nodig

Uiteraard zijn deze maatregelen aanvullend (en noodzakelijk) bovenop de al bekende zoals meer celcapaciteit (nieuwe gevangenissen en detentiehuisen en heropenen Ieper); het openen van bijkomende Forensisch Psychiatrische Centra (FPC) in 2028 en 2029 om de meer dan 900 geïnterneerden die niet op hun plaats zitten in de gevangenissen de zorg te bieden die zij horen te krijgen; het aanpassen van het strafwetboek opdat geweld ten aanzien van gevangenispersonnel op dezelfde wijze bestraft wordt als tegenover politie, brandweer en ambulanciers enz.

Wat brengt de toekomst?

Op aangeven van de vakbonden verbond de minister zich ertoe op 6 november terug aan tafel te zitten om een eerste stand van zaken te maken van de situatie en de stappen die gezet worden om op korte termijn de overbevolking onder controle te krijgen en te doen dalen. Dit engagement, samen met het plan van aanpak, heeft ervoor dat de minister van de afgevaardigden het krediet krijgt om zich te bewijzen en er geen nieuwe stakingsactie gepland wordt.

Robby De Kaey

